

Reykjavíkurborg
Velferðarsvið

Héraðsdómur Reykjavíkur

b.t. Ingibjargar Þorsteinsdóttur, dómstjóra

Dómhúsinu við Lækjartorg

101 Reykjavík

Reykjavík, 20. júlí 2021
VEL2018110025 - 7.2

Vísað er til meðfylgjandi erindis varðandi öryggisvistun einstaklinga sem sent var dómsmálaráðuneytinu í nóvember 2018 með afriti á Héraðsdóm Reykjavíkur, ríkissaksóknara og velferðarráðuneytið.

Í erindinu var vísað til dóms Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. S-184/2018 þar sem ákærða í málinu var ekki gerð refsing heldur gert að sæta vistun í sértæku úrræði á vegum Reykjavíkurborgar þar sem honum bæri að sæta gæslu allan sólarhringinn, þiggja stuðning á grundvelli fötlunar sinnar og aðra fagaðstoð sem og geðlæknisþjónustu sem talin væri æskileg hverju sinni af meðferðaraðilum.

Gerðar voru alvarlegar athugasemdir við það að einstaklingar væru dæmdir til vistunar í úrræði á vegum Reykjavíkurborgar og er sú afstaða Reykjavíkurborgar ítrekuð hér með. Húsnæði á vegum sveitarfélaga er veitt íbúum þess á grundvelli laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 og laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018 Úrræði á vegum Reykjavíkurborgar eru ekki úrræði í skilningi almennra hegningarlaga en í 62. gr. laganna kemur fram að unnt sé að ákveða, þegar talið er að refsing beri ekki árangur, að einstaklingi sé komið fyrir á viðeigandi *hæli*. Engin formleg skilgreining er til á því úrræði sem hegningarlögin taka til. Starfshópur á vegum félagsmálaráðuneytisins vinnur nú að gerð frumvarps til laga um framkvæmd öryggisráðstafana og öryggisvistunar en fulltrúar sveitarfélaga eiga sæti í þeim hópi og stefnt er að því að frumvarpið verði lagt fyrir Alþingi á næsta þingi.

Þess er því farið á leit við Héraðsdóm Reykjavíkur að höfð verði hliðsjón af framangreindu við úrlausn þeirra mála er varða öryggisvistun einstaklinga.

Virðingarfyllst,

f.h. velferðarsviðs Reykjavíkurborgar,

Helga Jóna Benediktssdóttir
lögfræðingur

Fylgiskjal:

Erindi velferðarsviðs Reykjavíkurborgar til dómsmálaráðuneytisins, dags. 28. nóv. 2018

Reykjavíkurborg
Velferðarsvið

Dómsmálaráðuneytið
Sölvhólgata 7
101 Reykjavík

Reykjavík, 28. nóvember 2018
VEL2018110025

Efni: Öryggisvistun einstaklinga.

Vísað er til dóms Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. S-184/2018 þar sem ákærða í málinu var ekki gerð refsing heldur gert að sæta vistun í sértæku úrræði á vegum Reykjavíkurborgar þar sem honum ber að sæta gæslu allan sólarhringinn, þiggja stuðning á grundvelli fötlunar sinnar og aðra fagaðstoð sem og geðlæknisþjónustu sem talin er æskileg hverju sinni af meðferðar- aðilum. Meðfylgjandi er bréf ríkissaksóknara, dags. 19. október 2018, til velferðarsviðs Reykjavíkurborgar og velferðarráðuneytisins, þar sem framkvæmd vistunarinnar er falin Reykjavíkurborg og velferðarráðuneytinu.

Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er vakin athygli á því að fram kemur í dóminum að ákærði skuli sæta vistun í sértæku húsnæði á vegum Reykjavíkurborgar með vísan til ákvæða 62. gr. almennta hegningarlaga nr. 19/1940. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við það að einstaklingar séu dæmdir til vistunar í úrræði á vegum Reykjavíkurborgar. Húsnæði á vegum sveitarfélaga er veitt íbúum þess á grundvelli laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 og laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018. Því er eigi um að ræða húsnæði í skilningi alm. hgl. en í 62. gr. laganna kemur fram að umt er að ákveða, þegar talið er að refsing beri ekki árangur, að einstaklingi sé komið fyrir á viðeigandi hæli. Engin formleg skilgreining er til á því úrræði sem hegningarlögin taka til. Nú þegar eru tveir einstaklingar sem búa á grundvelli ákvæða 62. gr. alm., hgl. í húsnæði á vegum Reykjavíkurborgar og auk þeirra biða tveir einstaklingar á réttargeðdeild eftir búsetuúrræði. Velferðarráðuneytið hefur, að kröfu borgarinnar, greitt árlegt framlag vegna tveggja fyrrnefndu einstaklinganna sem fluttu af réttargeðdeild á grundvelli svokallaðra rýmkunardóma en óvíst er um framtíð þess fyrirkomulags. Velferðarsvið Reykjavíkurborgar var ekki upplýst um framangreinda rýmkunardóma þegar úthlutun húsnæðisins til einstaklinganna fór fram.

Í júní 2015 skipaði þáverandi félags- og húsnæðismálaráðherra samvinnuhóp um sérstaka öryggisvistun fyrir tilgreinda hópa. Velferðarráðuneytinu var falið að móta í samvinnu við innanríkisráðuneytið og aðra hagsmunaaðila skýra stefnu og verklag til næstu fimm ára um rekstur öryggisúrræða fyrir sérstaklega tilgreinda hópa til að tryggja að þeir einstaklingar sem eru í brýnni þörf fyrir öryggisúrræði fái úrlausn í samræmi við þjónustubörf eins fjótt og verða megi. Fulltrúi frá innanríkisráðuneytinu tók þátt í starfi hópsins á fyrstu stígum vinnunnar. Lokaskýrsla starfshópsins var gefin út í júní árið 2016. Í niðurstöðu skýrslunnar er vakin athygli á nauðsyn þess að sett verði lög um rekstur slíkrar stofnunar fyrir einstaklinga sem eru í sambærilegri stöðu og ákærði í framangreindu máli. Ljóst er að núverandi skipan á umgjörð um vistun þessara einstaklinga sem um er fjallað í skýrslunni er algerlega óviðunandi. Um er að ræða einstaklinga sem eru hættulegir sjálfum sér og öðrum og þær þvingunarheimildir sem nú er byggt á samkvæmt löggræðislögum nr. 71/1997 og lögum um réttindagæslu fyrir fatlað fólk

nr. 88/2011 eru engan veginn fullnægjandi til þess að unnt sé að viðhafa nauðsynlegar öryggisráðstafanir. Þá er jafnframt mikilvægt að fyllsta öryggis sé gætt vegna þeirra starfsmanna sem starfa á slíkum stöðum. Telja verður að rekstur slíkrar stofnunar sé á sviði refsivörslukerfisins en ekki á hendi sveitarfélaga sem veita þjónustu á grundvelli laga um þjónustu við fátlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018 og laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

Í frámangreindri skýrslu er lagt til að gerðar verði breytingar á núgildandi lögum í ljósi fenginnar reynslu. Þar sem um er að ræða mjög sérhæft úrræði þar sem nauðsynlegt er að beita miklum þvingunum, þarf að vera fyrir hendi viðhlitandi lagagrundvöllur fyrir rekstur úrræðis af þessu tagi. Að mati velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er réttara að sett verði sérstök lög um úrræði sem þetta þar sem eðli þess samræmist ekki því inntaki sem felst í lögum um réttindagæslu fyrir fátlað fólk nr. 88/2011. Horft yrið til þess að slík lög myndu gilda um eftirfarandi :

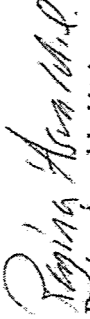
- Vistun þeirra einstaklinga sem sæta öryggisvistun á grundvelli 62. gr. alm. hgl., sbr. 16. gr. sömu laga.
- Vistun þeirra einstaklinga sem fengið hafa rýmkuarðóm eftir dvöl á réttargeðdeild, sbr. 62. gr. alm. hgl.
- Vistun þeirra einstaklinga sem sæta öryggisráðstöfunum á grundvelli 66. gr. alm. hgl. eða öryggisráðstöfunum að afplánun lokinni, sbr. 67. gr. alm. hgl.

Viðræður velferðarsviðs Reykjavíkurborgar við velferðarráðuneytið um úrræði fyrir frámangreinda einstaklinga hafa staðið yfir í nokkurn tíma og lagt er upp með að velferðarsvið Reykjavíkurborgar veiti þeim félagslega þjónustu og ríkið veiti heilbrigðisþjónustu til þeirra. Að mati velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er mikilvægt að viðræðum við velferðarráðuneytið með aðkomu dómsmálaráðuneytisins verði haldið áfram, sett verði lög um öryggisvistun/öryggisgæslu og niðurstaða um rekstraraðila slíks úrræðis liggja fyrir sem allra fyrst.

Með vísan til framanritaðs er þess farið á leit við dómsmálaráðuneytið að hefja viðræður við velferðarráðuneytið og Reykjavíkurborg um framtíðarsýn varðandi þetta málefni.

Virðingarfyllst,

f.h. velferðarsviðs Reykjavíkurborgar,

Ragnhildur Ásvaldsdóttir,
sviðsstjóri

Hjálagtt:

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. S-184/2018.
Bréf Ríkissaksóknara, dags. 19. okt. 2018 og 26. október 2018.

Afrit:

Ríkissaksóknari
Dómstjóri Héraðsdóms Reykjavíkur
Velferðarráðuneytið